

COLUMN

Lefgozerij

VEERLE VANDEN BOSCH

Zoals zoveel populisten werpt Donald Trump zich graag op als de man die zegt waar het op staat, terwijl hij zijn 'politiek correcte' tegenstanders lafheid verwijt, een doeltreffende truc om je tegenstanders in een slecht daglicht te plaatsen.

Lafaards hebben nooit een goede pers gehad. Dante klasseerde ze in zijn *Divina Commedia* als de verwerpelijkeste lui in het voorportaal van de hel. Het boek der Openbaringen veroordeelt hen tot een eeuwig verblijf in een brandend zwavelmeer. 'Lafaard' blijkt nog altijd een krachtig scheldwoord. Het intrigeerde de Amerikaan Chris Walsh zozeer dat hij er een boek over schreef (*Cowardice. A brief history*, Princeton University Press). Een interessante invalshoek, al is het dan een marginaal onderwerp, dacht ik toen ik het in handen kreeg. Dat was fout gedacht. Het is verbazend hoe groot de impact van lafheid – en vooral van de angst ervoor – is geweest in de geschiedenis van Walsh' geboorteland, de VS. Zo speelt angst om niet je mannetje te kunnen staan en voor lafaard te worden versleten volgens Walsh

De angst om als een 'platbroek' te worden beschouwd heeft al tot veel bloedvergieten geleid

een rol in de verknochtheid van veel Amerikanen aan hun wapen. En wat nog erger is: de angst voor lafheid verlengt ook oorlogen. President Lyndon B. Johnson besloot de Amerikaanse troepen in Vietnam te houden, niet alleen omdat terugtrekken gezichtsverlies zou betekenen voor de VS, maar ook omdat hij vond dat die beslissing van hem persoonlijk een 'unmanly man' zou maken, een mikpunt van kritiek voor zijn rivaal Robert Kennedy.

Dat de VS Vietnam uiteindelijk toch verlieten, werd jaren later door lieden als Osama bin Laden als lafheid gebrandmerkt, net zoals ze in de Amerikaanse voorliefde voor luchtaanvallen in Afghanistan angst, lafheid en gebrek aan vechtlust zagen. Het zou laf zijn deze lafaards niet aan te vallen, vonden hij en de zijnen. Met alle gevolgen van dien.

Aan Amerikaanse kant begon het woord 'lafaard' na 9/11 evengoed aan een opmars. Terroristen worden in een emotionele reactie al snel 'lafaards' genoemd. Bush noemde de vliegtuigkapers van 9/11 zo, en de dag na de aanslag tijdens de marathon van Boston in 2013 verscheen op een lichtkrant langs een grote invalsweg naar de stad het woord #COWARDS, compleet met hashtag. Het argument van Bin Laden en co – het zou laf zijn deze lafaards niet aan te vallen – gold ook in omgekeerde richting toen de VS Irak binnenvielen in 2003.

Als je het zo bekijkt heeft de angst om als een 'platbroek' te worden beschouwd al tot veel bloedvergieten geleid. Het is natuurlijk maar een deel van het verhaal, maar toch. De wereld zou misschien een vrediger plek zijn als we anders tegen lafheid aankeken.

DE KWESTIE

OPRICHTER VAN DE LEES!AMBASSADE
LIDEWIJDE PARIS

'Ik wil werken voor het gat in de markt: mensen die al lezen en meer willen weten'

Lidewijde Paris startte een project om mensen de kunst van het literaire lezen bij te brengen.

U bent jarenlang uitgever geweest bij prestigieuze huizen als Nieuw Amsterdam en Querido. Hoe kwam u erbij daar een punt achter te zetten en met de Lees!ambassade te starten?

'Dat was een geleidelijk proces. Ik heb als redacteur en uitgever jarenlang boeken uitgegeven van een behoorlijk literair niveau. Als ik lezingen gaf, kwam ik vaak in contact met mensen die niet begrijpen wat er in een literaire roman precies gebeurt. Mensen die wel lezen en nieuwsgierig zijn, maar daarom nog geen dure literatuurcursus willen volgen – mensen die geen boodschap hebben aan de boeken van mensen als James Wood, die zijn veel te intellectualistisch en ingewikkeld. Zo rijpte gaandeweg het plan om dat soort mensen handvatten te bieden op een onderhoudende manier. Ik wil mensen laten zien op welke manieren een roman meer is dan een verhaal, vanuit de tekst, niet vanuit de theorie.'

Slaat uw aanpak aan?

'Mijn eerste wapenfeit is een boek, *Hoe lees ik?* Dat heeft succes, het vindt zijn weg ook naar bloggers, leesclubs, leraren... precies waar ik wilde dat het zou terechtkomen. Literatuur mag niet worden weggezet in de elite hoek, daar hoort ze niet thuis. Ze moet bij het gewone leven horen. Dat is niet vanzelfsprekend, lezen kost meer tijd dan een schilderij of een designmeubel bekijken. Je kunt sneller worden geraakt door een schilderij dan door een boek. Maar het is toch verrijkend als je in een museum een rondleiding krijgt door een conservator of een expert? Zo'n ervaring wil ik ook voor lezers creëren.'

Hoe wil je de Lees!ambassade verder uitbouwen?

'Dat ben ik allemaal nog aan het uitdenken. Ik werk aan een tweede boek, ik ga lezingen geven en een literair spel ontwerpen. Ik ben ook bezig met het ontwikkelen van Lees!kaarten met aan de ene kant een getekende recensie, en aan de andere kant openslaande kaarten met interessante informatie. Ik wil producten en diensten ontwikkelen in samenwerking met veel verschillende mensen en instanties. Ik heb een groot netwerk – ik heb niet alleen voor uitgeverijen, maar ook voor radio gewerkt, en ik ken veel wetenschappers. Het is een groot avontuur, ik wil werken op het kruispunt van inhoud, commercie en entertainment, in Nederland en Vlaanderen. Eén ding wil ik nog wel kwijt: ik doe niet aan leesbevordering *as such*, daar zijn al genoeg instanties mee bezig. Ik wil werken voor het gat in de markt: mensen die al lezen en anders willen lezen.' (vdbv)

/ DIXIT /

'Herman Koch wordt heel snel een van mijn favoriete schrijvers. Zijn drie boeken bij elkaar zijn als een plaat waarvan elk nummer raak is.'

Thrillerauteur **STEPHEN KING** op Twitter (via hln.be).

'Soms krijg ik vragen voorgelegd waarvan ik zeker ben dat een mannelijke schrijver die nooit zo gesteld zou krijgen. Dan vragen ze bijvoorbeeld wat mijn ouders vinden van mijn seksscènes. Volstrekt irrelevant!'

De 27-jarige **EMMA CLINE**, schrijfster van de wereldwijde bestseller 'De meisjes' (in 'NRC Handelsblad').